

Patriotism fără patrie

Am avut o discuție despre patrie cu o domnișoară. Sigur, la vârsta mea, asta ar fi cam ultimul gen de subiect pe care să-l deschid, dar întâmplarea a făcut să o plac prea puțin ca să las conversația în aer. Obiecția mea era simplă: noi doi nu avem patrie. Mi s-a părut, astfel, firească următoarea întrebare: *putem vorbi despre patriotism în absența patriei?* – din care decurge, la fel de firesc: *e posibil să nu ai patrie, în genere?*

Să le luăm pe rând. Orice om se naște undeva, într-un cadru în care poate găsi o cultură și un sistem de valori de care să se revendice. Azi, mai toată lumea (cu excepția a 12 mil.) dispune de o cetățenie și consideră o limbă ca fiind maternă. În funcție de criteriile pe care le utilizează, oricine poate adera la o patrie.

Consider că noi, basarabeni, ne aflăm într-o situație mai delicată. Spre deosebire de, să zicem, un francez, patria nu ne este un dat, ci, mai nou, un exercițiu de sofistică. Iar argumentele (ca să nu zic justificările) sunt greu de formulat și de apărut. Asta pentru că **o eventuală patrie a basarabenilor ar avea o limbă împrumutată (româna), o denumire pe care să o împartă cu provincia istorică a unui stat vecin (Moldova), o cultură aproape inexistentă, dornică de a șoca**, reușind doar prin antitalentul de a pastașă din Trainspotting. Ar avea șiruri de oameni care fac coadă la ambasada altei culori de pașaport. Adio, cetățenie, adio, patrie?

Nu toată lumea ar fi de acord cu mine. Sper că ați simțit ironia din cuvântul *toată*. Și asta pentru că firesc e să ai o patrie. Ține de nevoia fiecăruia de apartenență la ceva (orice), dorința de împlinire, de echilibru etc. O familie, un beci încăpător și plin cu murături, cald în casă, statut social, patrie. Sună frumos, nu? Cred că Maslow scria undeva ceva despre asta*. Dar americanul mai spunea că e imposibil să sari peste o treaptă. Trebuie să-ți satisfaci complet un nivel ca să treci la următorul. Adică omul care moare de foame nici nu concepe ideea de a merge la teatru. Are cu totul alte priorități. Înclin să cred că e valabil și pentru societăți întregi, nu doar pentru indivizi.

Mi se pare aberant să încerci a inventa o națiune. Dar să creezi ideea unei *patrii* opunând-o celei de *națiune* mi se pare vrednic de admirație. Patria nu are nimic cu națiunea, ni se spune. Se întemeiază pe principii geografice, și nu culturale. Un artificiu foarte comod, care îți permite să manevrezi ușor printre definiții clare, aparent inatacabile. Acest patriotism îmi apare ca ramura fantezistă a dihotomiei enunțate

ION MIHAI FELEA

anul I, Facultatea de Filosofie,
Universitatea de Nord, Baia Mare

mai sus, care încearcă să ne confere (celor ahtiați după apartenență) un statut aparte. **Deși împrumută toate caracteristicile națiunii de peste Prut, patriotismul acesta utopic se încapățânează să-și argumenteze specificul prin însăși existența lui. Însă Benjamin Franklin spunea că dacă numești coada unei capre picior, nu o să obții o capră cu cinci picioare.**

Reversul pașaportului albastru se traduce „în căutarea patriei pe teritoriul actual al României”, or, asta mi se pare jogging în urma mașinii cu ajutoare umanitare. Accept că orice om simte nevoia firească de a (apar)ține de ceva. Dar atâta timp cât probăm identități ca pe umbrele și vorbim o limbă stâlcită (atenție! nu provincială, ci mutilată) și o facem cu o mândrie goală, ne jucăm cartea pretenției bivalenței culturale cu superioritatea unui careu de ași și facem cultură între noi după schema măgarilor bolnavi de râie.

Dacă reușiți să îmi înțelegeți punctul de vedere și, de ce nu, să îl acceptați, veți rămâne puțin descumpăniți. Dacă nu avem patrie (eu, nefericitul, și restul, la fel de nefericiți), atunci mai are rost să vorbim despre patriotism? Sau patriotismul este forma atenuată a naționalismului, și atunci e acceptabil? Ne considerăm patrioți moldoveni de națiune moldovenească, de națiune română, români cu specific moldovenesc sau români și *punctum*? Stau și mă întreb: de unde atâta zarvă pentru nuanțe? Nu cred că asta ar fi cea mai importantă problemă identitară, atâta timp cât lucruri elementare cum ar fi cel al denumirii limbii în Constituție sau denunțarea oficială a regimului de ocupație de după 1944 (cu toate prevederile din dreptul internațional ce emerg din declarația dată) mai vegetează ascunse după piersic. Nu ar fi mai bine să ne clarificăm problemele mai *durute* (ador acest cuvânt din gura foștilor activiști de comsomol) pentru ca celelalte *întrebări* (aceeași sursă) să cadă de la sine? Și de ce nu se poate discuta, dacă tot avem nevoie de circumscrisiere, în termeni mai puțin pompoși? De ce să nu înlocuim inscripțiile de pe panouri? Să fie *Republica Moldova este baștina mea*.

Patriotism ar însemna, în situația noastră, acceptarea unor evidențe aproape tautologice, asumarea unui trecut nu chiar plăcut, alinierea la cultura română. Nu putem fi patrioți dacă nu avem patrie și nu putem avea patrie dacă nu ne dăm seama care e aceasta. Până atunci, cel puțin din partea mea, Stănescu este singurul care mai are dreptate. *Limba română este patria mea.*

* Piramida nevoilor sociale, A. Maslow.